

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:
Oradea, Piața M. Viteazul
(Nagypiac-tér) 11/a.
Telefon: 6-70

ZSIDÓ HETILAP

Főszerkesztő
WASSERSTROM SÁNDOR

Felelős szerkesztő
LEITNER ZOLTÁN

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Belföldön: Egész évre 250 Lei, félévre
130 lei, negyedévre 65 lei. Külföldön
2 Dollár, Kc. 75, P. 12, S. 19. Din. 120

A falu megindult...

Egy hét antiszemitizmusa

Az egyik hír Wien szép városából jön. Február 3-án a nemzeti szociálista diákok hallatlan botrányt rendeztek az egyetemen, melynek kimondottan antiszemita tendenciája volt. Az olvasó és előadási termet összevissza rombolták és botokkal verekedtek. A Menza Academica Judaica hirdményeit elégették. Zsidó diákokat elverték és „ki a zsidókkal” jelszóval pusztítottak mindent, ami kezük ügyébe került. Prof. Uebersberger vezetésével tiltakoztak a rektori hivatalban az ellen, hogy a zsidó vagyon és életbiztonságot veszélyeztessék. A rektor teljes elégtételről biztosította a küldöttséget (ismerős ígéretek!)

Egyik bécsi zsidó lap következő megjegyzést fűzi az eseményekhez. Évszázadokkal ezelőtt autodafé volt a divat, melyen emberek elevenen elégették. A wieni autodafé 1931-ben „csak” zsidó vagyont éget el. S közben a német himnusz énekelik. A diákok azt hiszik, hogy nagy nemzeti tettet művelnek, mikor a himnusz hangja mellett középkort varázsolnak a bécsi egyetem falai közé. Régebben Hep-heppet kiáltottak, most az a divat járja, hogy „Izsák! Izsák!” jelszóval vonulnak övönen egy ellen, az egyetem auláiban. Zsidó patriarchák neveit sorolják fel, régebben Moseht kiáltottak, talán holnap Ábrahámot vagy Jeremiást.

Kétségtelen, hogyha szocialista és antiszemita diákok között verekedés tör ki, a zsidók huzzák a rövidebbet, Bécsben is. Hát a zsidó cionista hallgatóknak miért kell kikapni azért, mert az osztrák ébredők haragusznak az osztrák szocialistákra? Miért tolerálja ezt a hatóság? Miért elégszik meg a rektor az obligát sajnálkozással? „Felelőtlen elemek” ez a stereotip válasz. Miért nem lép fel az egyetemi hatóság erélyesen? Miért nem vesz állami beavatkozást igénybe, miért buvik meg mindenkor az egyetemi „autonómia” mögé? Ugy hisszük, hogy falra hányt borsó minden amit irunk, mert sokszor irtuk meg már és mindenkor eredménytelenül... Igy Ausztriában.

A román kamarában február 4-én Nic. Iorga az ismert professor, Románia egyik legnagyobb élő tudósa következőket mondja: — „Radautzban forradalmi gyűlést tartak. 10.000 páraszt vonult a város ellen, tiszteket vertek meg és a bolondított paraszttömegek gúnyt űztek a rendőrségből. Eddig semmi szankciót nem alkalmaztak. Mindez nem következne be, ha a hatóságok előre betiltották volna a gyűlést. Ha ez a rend és nyugalom fentartását jelenti, akkor én nem tudom, mi az, hogy rend? Rettenetes, ami hazánkban lejátszódik néhány hónap óta.

Itt közbeszól Calinescu alminiszter, mire Iorga következőképpen folytatja; Ha Ön nem igyekszik teljes szívvvel elejét venni az ilyen eseményeknek, hanem azt

akarja kijelenteni, hogy Ön filantróp és ezért most bevezette a nyomozást, akkor inkább hallgasson. Mert ha ez a filantrópia tovább folytatódik, Románia tönkre fog menni”.

Amint látjuk, Románia nem akar elmaradni a nyugati államoktól. Radautzban, hol a múlt év nyarán oly heves antiszemita excessusok voltak, most ismét felütette fejét a Mihály arkangyal szervezet. Radautzban nagy paraszttömegek vonulnak fel, kimondottan zsidóellenes tendenciával. Megtörténik az az eset, hogy egy középiskolai diák szembeszáll a fegyveres hatalommal. Egy ló eltapossa és most súlyos betegen fekszik. Milyen szerencse a zsidóságra, hogy ez a szerencsétlen diák életbe maradt. Szívszorongva figyelte az ország antiszemita közvéleménye, hogy mi lesz a „martirral”. De még nagyobb öröm (ez a zsidó öröm,) hogy a fiu megmenekül és életben marad.

Ellentétes intézkedések észlelhetők az államhatalom részéről. Míg a radautzi prefektus és az ottani nemzeti parasztpárti

Percec képviselő a parasztok közé mennek megnyugtani őket, addig Bukarest engedélyezi a gyűlést. A prefektus intézkedésére nagyszámú katonaságot vezényeltek ki, mely valóban megtette kötelességét. De miért kell ezt, miért nem lehet megelőzi, miért kell a zsidóságnak folyton attól reszketni, hogy vajjon intézkedik-e az államhatalom és ha igen, kellő időben történik-e meg?

Igy folyik ez már évek óta. Ezerszerte fontosabb a mai zilált gazdasági helyzetben, mikor minden vonalon kölcsöntárgyalások folynak, hogy az országban abszolút nyugalom uralkodjék. Mert bizonyos, hogy a fel-fellángoló kilengések egyszerre olyat lobbanhatnak, hogy annak eloltására kevés lesz a kirendelt fegyveres hatalom. Radautzban még elégséges volt a víztömlő, de mi lesz, ha — istenőrizz — egyszer a fegyvert is használni kellene? Akkor talán minden el van veszve!

Ez a mi „menetekel“-ünk. Mindég zsidóknál kezdődik, de végződni máshol szokott. 1907-ben is kis antiszemita hecceken kezdődött és végződött olyan harcban, mely a fennálló társadalmi rend és állam ellen irányult.

A falu megkezdte felvonulását a város ellen... Súlyos idők jele...

Vajjon mit hoz a jövő?...

Olcsóbb húst!

Nem mosolyogni való probléma a zsidóság élelmezéssel való ellátása. A zsidó élet annyira át meg átitatott a vallás korlátozó rendelkezéseivel, hogy minden lépés a zsidó vallási törvények beleszólásától függ. Például a mindennapi kenyér csak úgy felel meg a rituáléknak, ha megbízható péktől való, ugy a tej, a vaj és mennyi minden, melynek felsorolása ezuttal nem cikünk témája.

A legfontosabb fogyasztási tétel a hús. Itt van legjobban megszorítva a zsidó háztartás, mert húst csak attól a hitközségtől vásárolhat, melynek tagja. Nem hozathat vidékről, ha még oly megbízható helyről is való, de nem mehet más hitközséghez, ha még oly olcsó.

Valljuk be mindenekelőtt, hogy a nagyközönség elégedetlen. Nincs megelégedve azért, mert 10–12 leival drágább az ugynevezett „kóser” hús, a nem kósernél. Kétségtelen, hogy emberemlékezet óta a rituális hús mindig drágább volt, mint a valóságos törvények által tiltott hús.

A hús fogyasztás krízisét nem a bicsérdizmus terjedése tette aktuálissá. Mert a húst ellenzők kicsiny tábora mellett, a zsidóság nagyrésze az érzelmeszedéstől nem félők csoportjába tartozik. A zsidó husevő nép, aminthogy nem képzelhető el zsidó ház legalább szombatira hús nélkül. Nem tette ezt a kérdést aktuálissá még az sem, hogy Nagyváradon például az utóbbi rossz gazdasági helyzet folytán (ide figyeljete antiszemiták!) az évi 60 vagonról, leszállott a fogyasztás évi 16 vagonra. Ez az egyetlen adat szoros összefüggésben

van azzal a kérdéssel, hogy miért nem lett olcsóbb a gabella? Természetesen azért, mert a fogyasztás ennyire lecsökkent. Nem lehet irányadóul venni a külföldi nagy hitközségek példáját, mert például Berlinben 12 millió márkás évi költségvetésből 7 millió márká, adó címén folyik be a hitközség pénztárába, mert mindenki automatice 10%-át fizeti rendes állami adójának. Ezt az iteni mentalitás mellett képtelenség keresztülvinni, mert ismeretes sok olyan gazdagember, kinek hacsak ezer leivel akarják emelni évi adóját, azonnal a másik hitközségbe való „áltéréssel” fenyegetődzik.

Ez a felfogás teszi szükségessé, hogy főképpen az ortodox hitközségek főjöveldelmi forrása a vágatási „gabella” legyen, szóval az a fogyasztási adó, melyet minden kiló hús után fizetni kell, hogy ezzel a hitközség büdzséje, ugyahogy egyensúlyba tartható legyen.

Aktuálitást cikkünknek az a körülmény adta, hogy Nagyváradon a kongresszusi hitközség 8–14 leivel olcsóbb húst hirdet, mint az ortodox hitközség. A rabbinátus kiadott egy hirdetményt, mely ellensúlyozni óhajlja a hívek (keresetükhöz mérten indokolt) takarékosági törekvését, mi azonban ugy véljük, hogy ebből a rabbinátus tilalma mellett még csak egy kiut létezik. Lapunk mely mindenkor az általános zsidó érdekekért száll sikra, ezuton hangoztatja nyíltan; le kell menni a husárrakkal! Hozzon áldozatot a mészáros és azután hozzon áldozatot a hitközség is! Ma minden vonalon olcsóbbodási tendencia van s nem szabad megállani éppen egy oly emi-

nens közfogyasztási cikknél, mint a hus.

A zsidó közvélemény jogosan várja az erre vonatkozó intézkedést. A zsidó közönség olcsó, de jó húst akar! Hogy ne legyen oly égbekiáltó differencia a nem kóser és az orth. hus között. Remélhető, hogy a teljesen leredukálódott husfogyasztás ezáltal emelkedni fog s így összegileg a hitközség sem jön hátrányosabb helyzetbe.

Le a husárrakkal! Ez kell legyen a váradai orth. hitközség vezetőségének legközelebbi programja, ha fenn akarja tar-

tani azt a színvonalat minden tekintetben, melyet ez a nagy hitközség eddig is jelentett.

Ugy gondoljuk, ami érvényes Nagyváradra, az többé-kevésbé vonatkozik Erdély csaknem valamennyi hitközségére. Eminens kötelessége minden egyes zsidó hitközségnek, hogy gondját viselje annak is, hogy a zsidó közönség rituálékkal egybekötött élelmiszer beszerzésénél, a közönség érdekében minden lehetőt kövessen. Ezt a mai sulyos idők követelik s mi hisszük, hogy kiáltó szavunk nem vész el a meg-nem értés pusztájába!

Miért eredménytelen a dési nagygyűlés?

Mint ismeretes, múlt évi november 17-én az erdélyi ortodox zsidóság többségét alkotó hitközségek kiküldöttei Nagyváradon elhatározták, hogy a hitközségek gazdasági és egyéb kollektív érdekeinek támogatása céljából egyesületbe tömörülnek.

Az egyesület megalakult, alapszabályai elkészültek és elfogadtattak, de az egyesület életbeléptetése felfüggesztetett oly célból, hogy a konferencia által kiküldött végrehajtó-bizottság tegyen kísérletet arra nézve, hogy ha az új alakulat célkitűzéseit a besztercei központi iroda keretében lehetne megvalósítani; ennek külön szekciójaként kezdje meg működését, ha azonban ez nem sikerülne, a besztercei irodától függetlenül induljon újtára.

A besztercei iroda kezdeményezéséből szükségessé vált és a december hó elején Désen összeült országos kongresszus volt hivatva dönteni az együttműködés kérdésében.

Mint ismeretes, a dési kongresszus a nagyváradai állásfoglalás nyomása alatt megválasztott ugyan egy külön pénzügyi szekciót, melynek tagjai közé beválasztotta a nagyváradai konferencia által kiküldött vég-

rehajtó-bizottság hat tagját, azonban nem tette magáévá a nagyváradai konferencia minimális programját sem és oly feltételekhez kötötte a bizottság működését, hogy így már eleve kizárta annak lehetőségét, hogy a nagyváradai konferencián leszögeztelt célkitűzések megvalósíthatók legyenek. Ez az állapot arra indította a nagyváradai konferencia által kiküldött végrehajtó-bizottságot, hogy a november 17-én megalakított gazdasági egyesület önálló működését proklamálja.

Alkalmunk volt e kérdésben beszélgetést folytatni illetékes körökkel, akiknek véleményét kértük ki a dési kongresszusról, a dési kongresszuson megalakított pénzügyi bizottságról, a nagyváradai konferencia által létesített gazdasági egyesületről és a hitközségi alkalmazottak nyugdíjintézetének előmunkálataira vonatkozólag.

Informátorunk, aki a hitközségi ügyek egyik legalaposabb ismerője, a következő felvilágosítást adta meg munkatársunknak:

— A dési országos gyűlés nem volt alkalmas arra, hogy az erdélyi ortodoxia életében eredményeket produkáljon, mert egy gyűlés, amelynek programja kizárólag választásokban merül ki és ahol nincsen

alkalom a panaszok felsorolására és az orvoslás módjainak megtárgyalására, nem is alkalmas a várakozások kielégítésére. A választások természetében rejlik, hogy a személyi ellentétek kieleződnek még oly esetben is, ha tárgyi ellentétek hiányoznának. Egészen más hangulat uralkodott volna oly esetben a nagygyűlésen, ha objektív bírálatok is tárgysorozaton szerepeltek volna. Ez esetben igen sok félreértést lehetett volna kimagyarázni és talán az annyira kívánatos békét is el lehetett volna könyvelni a gyűlés eredményeként.

— A dési kongresszuson azonban egy igen megnyugtató momentum domborodott ki. Ugyanis beigazolódott, hogy az a kifogás, amellyel eddig a hitközségnek minden megmozdulása alkalmával találkozni lehetett és amely úgy szólt, hogy az ilyen akciók „sértik” vagy „aláássák”, „arabbikar” vagy „a Tóra” tekintélyét és azonosoknak vehető „a papi testület ellen elkövetett merénnyel”, a képződés birodalmába tartoznak. Rabbijaink a nagygyűlésen egyáltalán nem jöttek emócióba e kérdések tárgyalásánál, sőt lehet állítani, hogy szívesen látnák, ha valamely rendszerváltozás következtében a hitközségek gazdasági és politikai érdekei hathatósabban gondozásban és védelemben részesülnek. Ezek szerint tehát papjaink örökösfrontbaállítását azzal az orosz taktikával lehet egybevetni, amikor az orosz hadvezetők civileket, nőket és gyermekeket hajtottak a rendes csapatok előtt, hogy így kieroszakolják a kényelmes előretörést...

— A Désen megválasztott pénzügyi szekció létrejöttelére igen jellemző volt Ordentlich Ferenc dési delegátus felszólalása, aki oly okból látta kívánatosnak a szekció felállítását, hogy a zsidó közvélemény előtt be lehessen bizonyítani a szekció életképességét. A dési kongresszus követte Ordentlich tanácsait és kiküldött egy pénzügyi szekciót, de lehetetlen feltételeivel már előre biztosította annak eredménytelenségét. Ugyanis, bár alkalmas személyeket nevezett ki tagokul, ezek működését annyira korlátozta és oly formáságokhoz kötötte, hogy munkájuk nemcsak megszűnyítő feltételektől függ, de egyszerűen lehetetlenné van téve...

— Ily előzmények után csak természetes, hogy miután a nagyváradai novemberi konferencia határozatának első részét, a besztercei irodával való együttműködés megvalósítását Désen nem lehetett biztosítani, amennyiben a hitközségekben megvan a hajlandóság, hogy a nagyváradai konferencián leszögeztelt célkitűzéseket megvalósítsák, ezt csakis a külön gazdasági egyesület keretén belül érhetik el és így megmaradnak a nagyváradai határozat mellett, amely ily esetre kimondta az egyesület önálló működését. A dési kísérlet meddő-sége és eredménytelensége igazolja régi álláspontomat, mely szerint külön kell választani a hitközségek gazdasági és politikai egyesületét a hivatalos ortodox irodától, mert csakis ebben a külön működésben fejthető ki az aktivitás, amelynek idővel az erdélyi ortodox szervezet is csak előnyeit fogja élvezni.

— Ami a hitközségi tisztviselők nyugdíjalapjának kérdését illeti, már évek óta foglalkozunk hitközségeink és tisztviselőink ezen égető problémájával. Nagyváradon az 1927-ik évben tanácskoztak felette Nussbaum Sámuel, Adler Sámuel és id. Reiter Mór akkori hitközségi elnökök. Annak idején a hitközségek nemtörődömsége okozta, hogy a kérdést nem tudták megoldáshoz juttatni. Most Mittelman Jakab elnök Hirsch Jakab elnök segítségével újból komolyan hozzálátott a feladat megoldásához és bizonyos faktorok bevonásával már odáig jutottak, hogy a munka föltétlen sikerrel kecsegtet. Jelenleg a tervbe vett nyugdíjalap szabályzatán dolgoznak és ennek befejezése és az összes tárgyalások levezetése után a nyilvánosság felé fogak lépni. Ezt az intézményt minden politikai alakulattól függetlenül fogják megvalósítani, mert a hitközségi tisztviselők sorsát politikai szeszélyektől mentesíteni kívánják... (dr. s. m.)

PHÖNIX

Életbiztosító Társaság

ALAPITTATOTT 1882. ÉVBEN.

Teljesen befizetett alaptőke 4,000.000 osztrák schilling

Engedélyezve Romániában 1929 január 14-én, közzétéve a Mon. Of. 13. számában 1929 január 16-án. Alapszabályok közöve Mon. Of. 45.929. Bejegyezve az ifjovi törvényszéknél 1929 január 21-én a 6. sz. cégjegyzékbe.

Központi vezérigazgatóság: WIEN.

Romániai igazgatóság: București, Bul. Elisabeta 10.

ORADEAI VEZÉRKÉPVISELET:

Strada General Moșoiu (Kert-u.) 2. Telefon: 7-57.

Erdélyrészi Ellenőrző Iroda: CLUJ, Strada Nicolae Iorga No. 16.

A társaság működési területe:

Ausztria, Belgium, Bulgária, Csehszlovákia, Egyiptom, Franciaország, Görögország, Hollandia, Jugoszlávia, Lengyelország, Magyarország, Németország, Olaszország, Palesztina, Románia, Spanyolország, Tunisz, Törökország.

A „Phönix” kedvezményes szerződést kötött a K. K. L. jeruzsálemi főirodával, a különböző országok Mizrachi Központjaival, legujabban a Mizrachi Erdélyrészi Központtal, a Makkabi Világszövetséggel, a zsidóság több országos szervezetével, a Wizo zsidó nők világszövetségével és még többi nagy zsidó testülettel.

Vezérügynökségek:

Arad, Braşov, Bucureşti, Cluj, Cerrăuţi, Chişinău, Mediaş, Oradea, Sătmăr, Sibiu, Târgu-Mureş, Timişoara.

Gyermek-, járadék- és nyugdíjbiztosítás: Legmodernebb kombinációk és méltányos díjtételek az életbiztosítás minden ágában. A vezérügynökségek díjtalanul adnak pontos kalkulációt és mindennemű felvilágosítást biztosítási ügyekben.

AZ ÉN ROVATOM

Nekrológ az optimizmusról

Megilletődött szívvel tudatom minden-
kivel, akit illet, hogy az optimizmus, teljes
nevén Derüs Emberi Világesszmelet, a világ
vajadásának 15-ik esztendejében, hosszas
és kínos gyöttrődés és rengeteg emberi
szenvetés után, jobblétre szenderült. — Az
elhunytt végtisztsége a fájdalom kiab-
randulásokat és megrázó csalódásokat köze-
pente nap-nap után történi. — A megbol-
dogult lelkiévéért az engesztelő áldozatok
bemutatása — hol főnkrement existenciák,
hol öngyilkossá lett 17 éves kisleányok,
hol élettől megundorodott kegyelmes urak
részvételével mindennap reggeltől-estig fol-
lyik és másnap a rendőri krónikában olv-
vasható a napilapok hasábjain. — Béke
hamvaira és az örök világosság fényes-
kedjék neki.

Az optimizmus tehát meghalt, hosszú-
hosszu életkort ért meg, évtizedekig sőt
évszázadokon keresztül az Embernek és az
Emberiségnek legjobb, leghűbb és majd-
nem legőszintébb barátja volt. — Az op-
timizmus volt az, mely végigkísért bennün-
ket rögzős életpályánkon, emberi mívól-
tunkba, agyunkba kitéphetetlenül bevéső-
dött és minden hur szakadtával az opti-
mizmus volt a szalmaszál, melybe a ful-
dokló kapaszkodott.

Gyönyörű, hatalmas, egészséges szer-
vezete volt, az élni akarás, az életkövete-
lés, az élni kívánás monumentális beren-
dezkedése volt az optimizmus. — Soha
nem volt beteg, igaz, hogy voltak már 20
évvél ezelőtt is kóros tünetei, mint a kap-
zsiság, az irigység, a butaság és rosszin-
dulat, de ezek csak annyiban voltak kóro-
sak, mint ahogy az emberi szervezetben is
van szív, tüdő, vese, vakbél stb. stb., ame-
lyek mind-mind inclináltak bizonyos beteg-
ségek befogadására, de nem bizonyos, hogy
a betegségek egyszer be is következnek.
A 20—30 év előtti emberi hibáktól, gyarló
emberi bűnöktől még vigan élhetett, virá-
gozhatott volna az optimizmus, nem ártott
az meg neki. „Az ejhaj, sose halunk meg”
megnyilvánulási formájától kezdve, keresz-
tül a „megélek a jég hátán is” elven, egész
le a legutolsóig, a „majd csak lesz vala-
hogy” sóhajig élt, tündökölt, begyeskedett,
lázongott és epekedett az emberekben az
elpusztíthatatlan erejű Optimizmus. S most
ott fekszik a ravatalon, sápadt arccal, meg-
üvegesedett szemmel, megszederjesedett és
megmerevedett némasággal, ott fekszik az
emberiség nagy-nagy halottja: az Opti-
mizmus.

A betegség ott kezdődött, amikor a
világ agya megtévelyodött és háboruba

mentek az apák és fiuk. Akkor az optimiz-
mus hirtelen egy forró júliusi napon (mél-
tőzhatnak még emlékezni rá) meglántoro-
dott és bágyadságról, rosszulról kezdett
panaszkodni. Az első doktor, akit sürgősen
a beteghez hívtak, egy nagyon-nagyon
öreg ur volt, aki kijelentette, hogy nincs
semmi komoly baj, nem kell megijedni,
mert mindent megdöntöttem, mindent meg-
fontoltam... A másik doktor (akkoriban a
képes újságok gyakran közölték a fotogra-
fiáját) már beismerte, hogy tényleg beteg
az optimizmus, de ő hasonszenvi gyógymód
híve lévén, a beteget a saját véréből vett
szérummal gyógyította és megírta a recep-
tet, mondván: mire lehullanak a falevelek...
Később már jöttek a különféle doktorok és
kuruzslók, jöttek hetedhétországból a cso-
daprofesszorok, haruspexek és augurok és
kuruzsoltak, jósoltak, bullelineztek és pró-
bálkoztak, de mind-mind nem használt sem-
mit... A beteg egyre betegbb lett...

És most meghalt... Az emberek sze-
meiből eltűnt a mosoly, a további mun-
kára, a további küzdelemre biztató és ser-
kentő mosoly, oh Istenem 1931-ben az em-
berek már nem tudnak mosolyogni, nem
tudnak nevetni, nem tudnak hinni és nem
tudnak bizakodni... Mindenkinél a sze-
mében ott ül egy torzrémület, mindenki re-
megi a bekövetkezendőket, a kofák a pia-
con forradalomról csevegnek és jól bepár-
názott ajtaik mögött a bankigazgatók fogai
a bolsevizmustól vacognak... a gazdag
gyanakvón, kéllő tekintettel vizsgálja a sze-
gény arcvonásait, a szegény izzó gyűlölet-
tel, a jövőbeni bosszúállás ítéletével nyílja
ki görcsös markát az alamizsnára... Itt

már nem hisznek és nem biznak az em-
berek, itt a rosszlelkűség, a rosszindulat,
a rosszakarás lett urrá, a lelkek, a szegény
megmérgezett, az elkábult lelkek felett és
itt az adós, a hitelező életét baltázza le
tehetetlensége és szörnyű nincstelensége
tudatában... Korkép ez és egyben korkép,
a beteg emberiség lázas, önkivületi állapo-
tának tükré...

Mindez azért, mert meghalt az opti-
mizmus, mert nem tudunk hinni, mert már
nem tudunk remélni, mert minden terve-
zetünket, minden számításunkat kajánul
vigyorogva, véresen megcsufolta, minden
színes álmunkat meggyalázta, cafatokká,
ronggyá realizálta a könnyörtelen Idő, az az
Idő, melyben az optimizmus már nem élő
mitfaharerje az emberi sorsoknak, nem hü-
séges, kitartó hinterlandja a reményveszt-
ett akaratoknak, hanem halott, akit illik és
kell is meggyászolni, mint egy nagyon be-
cses és kedves halottat megszoktunk gyá-
szolni...

Lehet, hogy ez a halott optimizmus
egyszer Phönix madárként halottaiból fel
fog támadni, lehet, hogy eljön az idő mi-
kor az emberek arcát újra sütni fogja a
napsugár, amikor újra fogunk tudni hinni
egymásnak mi emberek és hinni az idő-
nek, mondom lehet, hogy egyszer bekövet-
kezik egy feltámadás, de én most arról
nem írok, mert nem akarom megszegni
az ókori bölcs aktuális erkölcsi intel-
mét, amely úgy hangzik, hogy ne vigasz-
tald a gyászolót, amikor halottja előtte fek-
szik és ha én itt Phönix madárról és nap-
sütséről írok, az vigasztalás volna, aminek
itt semmi helye és indokolt volna nincs.

Myb.

Ne vegyen cipőt, mielőtt a

Róth Henrik

Str. Nicolae Iorga (Zöldfa ucca 3)

hallatlanul olcsó kirakatárait meg nem tekinti.

Leltár kiárusítási egységárak:

Ezen árak „KÖZÉRDEK” könyvre is érvényesek	Női cipők . . .	Lei 199, 225, 300, 350
	Női lakkcipők . . .	„ 375
	Gyermek cipők . . .	„ 90-től
	Férfi cipők . . .	„ 385 „
	Férfi lakkcipők . . .	„ 485 „

Rabbi Josua Beer és fia

I.

Rabbi Jósua Beer ifjkorában önkéntes
száműzetésbe ment, hogy önsanyargatásá-
val közelebb hozza Izrael megváltását.
Egyszer kocsin kellett mennie Bródyba és
mert nem volt pénze, beállt kocsisnak.
Felült a bakra és hajtotta a lovakat, míg
be nem sötétedett. A homályban letért az
útról és a kocsi mocsárba süppedt. A kocsi
szundikáló tulajdonosa felébredt a zökke-
nésre és rettentő haragjában szidni és ülle-
gelni kezdte az ügyetlen kocsiszt.

Másnap, szombaton találkoztak a tem-
plomban Rabbi Slomo Kluger prédikációjá-
nál, A „drose” után Rabbi Jósua Beer
odalépett a nagyhirű gaonhoz és különböző
kérdéseket adott fel neki. Rabbi Slomo
Kluger megdöbben az idegen nagy tudásá-
tól és nem tudott felelni. A közönség cso-
dálkozva nézett a lerongyolt jövevényre,
aki legyőzte az ő rabbijukat. Ki lehet ez?
Kérdezték egymástól. Hol van a kocsi tu-
lajdonosa? Kérdezzük meg tőle? A kocsi
tulajdonosa erre összereszt. Odalépett
Rabbi Jósua Beer elé könyörögve:

— Ezer bocsánatot kérek tőled... Ha
tudtam volna, hogy te olyan nagy talmud-
tudós vagy, nem vertelek volna meg...
Bocsásd meg vétkeimet, rabbi...

— Tévedsz, — felelte neki Rabbi Jósua
Beer szeliden. — Ha te azért vertél volna
meg, mert nem tudtam valamit a Tórából,
akkor most mentegétdőznöd kellene. De te
azért vertél meg, mert nem értettem a kocsi
hajtásához, tehát igazad volt, mert hiszen
most sem győzöttél meg arról, hogy nem
vagyok rossz kocsis.

II.

Rabbi Jósua Beer fia és utódja, Rabbi
Chájim különösen pártfogásába vette a le-
lenc gyerekeket. „Mit tehetnek ezek az ár-
tatlanságok szüleik bűnéről?” szokta mon-
dani. És gondoskodott az apróságok minden
szükségletéről. Idővel háza valóságos lelenc-
otthon lett. A vétkes anyák letették gyer-
mekeiket titokban a rabbi szobájának kü-
szöbére és ő örült a talált kincsnek: „Hála
Istennek, hogy újra megmenthetek egy lelket”.
Nem kutatta, ki az apa, ki az anya, hanem
dajkát hivatott és átadta a lelencét jó tartás-
díjat megszabva, hogy minél gondosabban
ápolja a gyermeket. Egyszer megtudta, hogy

letettek egy csecsemőt egy gazdag zsidó
hivének a küszöbére. Elhívatta és így szólt
hozzá:

— Ez a micva az enyém, nekem jus-
som van hozzá. Mert az égből ezuttal nek-
ed juttatták a jócselekedetet, osztózzunk
rajta, engedd, hogy én fizessem a tartás-
díj felét.

Egyszer eljött hozzá az egyik szoptató
asszony, akinek egy ilyen lelencet átadott.
Perlekedni jött, hogy nem küldték el neki
a heti díját. Rabbi Chájim átkutatta a zse-
beit, de nem talált seholsem pénzt, a reb-
becenhez fordult, annak sem volt — az
asszony pedig állt és szitkozódott és nem
akart várni. Végre jött az egyik dájjon,
kölcson adott a rabbinak, aki így kifizet-
hette a szoptatóasszony hetibéréit.

— Mikor kiment, a rabbi hirtelen fel-
ugrott a helyéről, utána szaladt az asszony-
nak és visszahívta egy pillanatra:

— Bocsásd meg — mondotta — csak
azért hívtalak vissza, hogy mikor hazamégy,
ne szoptasd a gyermeket. Mérgelődöttél és
ilyenkor a tej ártalmas lehet a gyermeknek.

Ennyire szíven viselte Rabbi Chájim
az ő lelenceinek sorsát...

Kik kapták eddig meg zsidók közül a Nobel-díjat?

Ugy hisszük olvasóink előtt nem kell bővebben megmagyarázzuk, mi is a Nobel-díj? Nemcsak hatalmas erkölcsi diadalt jelent és az egész világ elismerését, hanem egyúttal kb. 8 millió leinek megfelelő összeget is. Érdekesnek tartjuk egyúttal felsorolni mindazokat, kik eddig — zsidók közül — ezt a nagy kitüntetést megkapták:

Tóbiás Michel Carl Asser (1813—1913 hollandiai) az 1911-es béke Nobel-díjat;

Adolf von Bayer (anyja zsidó volt, 1835—1917 német) 1905-ös kémiai díj;

Robert Bárány (1876 magyar származású) 1914-es orvosi díj;

Henry Bergson (1859 francia) 1927-es irodalmi díj;

Nils Bohr (anyja zsidó, 1885 hollandiai) fizikai díjat 1922-ben;

Paul Ehrlich (1854—1915 német) 1908-as orvosi díjat;

Albert Einstein (1879 német) fizikai díjat 1921-ben;

James Frank (1882 német) fizikai díjat 1925;

Alfred H. Fried (1864—1921 osztrák) 1911-es békedíj;

Fritz Haber (kikeresztelkedett, német) 1918-as kémiai díjat;

Gustáv Herz (1837 német) 1925-ös fizikai díjat;

Paul Heyse (anyja zsidó, 1830—1914 német) 1910-es irodalmi díjat;

Karl Landsteiner (1862 osztrák) 1930-as orvosi díj;

Gábrriel Lippman (1845—1921 francia) 1908-as fizikai díjat;

Elie Metschnikoff (anyja zsidó, 1841—1916 orosz) 1908-as orvosi díj;

Otto Meyerhof (1834 német) 1922-es orvosi díj;

Albert A. Michelson (1852 amerikai) fizikai díjat 1907-ben;

Otto Wallach (1847—1920 német) az 1919-es kémiai díjat;

Richard Willstätter (1872 német) az 1915-ös kémiai díjat.

Képzeliük, hogy hány zsidó tudósa van és volt a Nobel-díj osztása óta a zsidóságnak — kik mind megérdemelték volna — ha nem születtek volna zsidónak. Kétségtelen, hogy a svéd akadémia igyekszik mindenkor pártatlan lenni, inkább az ajánló ország tudósai elfogultak gyakran.

I. L. Gordon vallásos zsidó megvilágításban

Készséggel adunk helyet az alábbi cikknek.

A „Népünk“ egyik számában cikk jelent meg I. L. Gordonról. A „Népünk“ tudtommal a híthűség alapján áll, tehát el kell mondanunk, hogy I. L. Gordon ellensége volt a híthű zsidóságnak. Ámbár költeményei nagybecsűek, mi híthű zsidók nem zárkozhatunk el a tény elől, hogy ő nemcsak ellene volt a zsidó tradícióknak, de vezére volt a Haszkalának, melynek célja volt a tradíció megsemmítése.

Ruben Brainin, a jeles író, megemlékezik a kőkemény szívű és mogorva Gordonról, aki Pétervárott lakott s abban az időben (a 80-as évek elején) hitközségi tiltáráként működött. E minőségben csakis az orgonás, modern templommal és annak hiveivel, a kapitálissal törődött; a többi intézményről, templomokról, behamiánusok sib.-ről vonakodott tudomást venni; az orosz zsidóság túlnyomó részét, a kispolgárságot, amely híthűen ragaszkodott a vallásos intézményekhez, valósággal gyűlölte.

Gordon I. L. testestől-lelkestől „maszkil“ volt, a hagyományos zsidóság az irodalom, az intézmények s emberek ellenége. Tudását, káprázató szellemességét, kritikai tehetségét ez irány szolgálatában alkalmazta. Ebben messze eltért Ichok Ber Lewinsohn irányzatától. Mig R. J. B. Lewinsohn, a nyugali műveltséget a tradicionális zsidósághoz hozzácsatolni igyekezett, a modern héber tudást egyesíteni akarta a hagyományos irodalommal, — Gordon a vilnai maszkilok tanítványa, más veszedelmes utakon járt. Legfőbb ideáljai: a vallásreform és az európai élet; híres mondása: „Légy zsidó odahaza, ha kimész légy ember!“

Gordon irányzata s tevékenysége teljesen negatív s felforgató volt. Az ő kortársai voltak Smolenskyn és Eliezer Benjehuda a zsidó nemzeti újjáéledés oszlopai. Mindketten kevés rokonszenvvel viseltettek a zsidó tradíciókkal szemben; mindketten

birálók, sőt rombolók is voltak. Ámde adtak a zsidóságnak pozitív tevékenységet és értékeket is; Benjehuda, a héber élőnyelvet, Smolenskyn a modern héber irodalmat. Benjehuda a haza s nyelv, Smolenskyn a Tóra s irodalom eszményeit hangoztatták. Gordon semmit sem adott a zsidó népnek ami zsidó pozitívum; ő s társai az asszimilációt ad-abszurdum vitték. Héber nyelven irtak s költöttek, azonban az új generációt úgy nevelték, hogy mire felcseperedtek a fiatalok, Gordon keservesen sóhajtott: Kinek költök én? Ugy látta, hogy ő az utolsó költő s olvasói az utolsó héber olvasók.

Szerencsére nem lett igaza; éppen abból a táborból, amely ellen Gordon egész életén át harcolt, a tradicionális zsidóságból támadt az új nemzeti irányzat, a Chovere Cion, amely megértette Smolenskyn Perez törekvéseit, amely Erec Izrael s héber nyelv kultuszát halványozott mértékben vitte a lelkekbe. Gordon az ő ellenségeinek, a tradicionális zsidóságnak köszöheti, hogy van még olvasója, van még aki megemlékezik róla.

Gordon példája tanulságos mindenki részére, különösen az ifjúságnak. Tüzet okádozt a zsidóság hibái s bűnei ellen, de a zsidóság fentartásáról nem gondoskodott. Már pedig mielőtt szebb s jobb zsidóságra törekszünk, először biztosítsuk a fennmaradást. S ez az ortodoxia, a gettózsidóság halhatatlan érdeme.

Ungvári.

Müller Henrik.

INGYEN

!

harisnya LEITNER-nél a „Hófehérke“ harisnyaházban. Sas palota, Piaja Unirii 4 12 kézpénzért vásárolt cikk összértékének 1/10 rész arányában. Ugyanott „Bizalom“ könyvecskére is vásárolhat. Szombaton csak este nyitva.

Rádiók, Csillárok „ELECTRON“

(volt Povazsán) PAPP és RAJZ mérnökök, Str. Prințul Carol 1. szám. Telefon 5-35

RESTAURANT արմա՛ ԿՏՐ

Grünberger Hermann

A Gyárváros orth. hitközség schitejével ellátott egyetlen vendéglő.

Timișoara, Fő ucca 31, sarok

Nyári szezon alatt Buziáson is.

Mi lesz tanuló ifjúságunk menzájával?

Szatmári levél a Tomche Jesiwosz érdekében

Szatmár egyike azon városoknak, ahol a zsidóság poláriás hajlamai talán legjobban kinyilvánulnak. Mert itt összehalmozik az ember az egyik oldalon a modern zsidóval, aki minden zsidó vallási ceremóniát időszerűtlennek tart, aki zsidóságát már teljesen megtagadta és zsidósága már csupán csak annyiból áll, hogy egyszer évente elmegy a templomba. A másik oldalon pedig lehet látni a gettó szokásai és viselete által világtól elzárkózott, a tórához hű maradt zsidót, a chaszidót.

Egy ilyen gettominiatúr tárul elénk, ha egy péntek délelőtt Szatmár mellékucacáin végigmegyünk és látunk csoportokba verődve futkosni lerongyolt hosszú pájészes gyerekeket. Ezek talmudisták és kéregetni járnak. Ezek a kis bócherek magukon viselik a diaszpóra kétezeréves pecsétjét. Látszik rajtuk az elnyomottak féltékenysége, a lelkileg lealázott zsidó. Ők magukon viselik a gettó bélyegét. De a gettó, illetve a zsidóság is magán hordja az ő bélyegüket. Mert talán ezek a lerongyolt kis bocherek voltak azok, akik a zsidóságot a kétezeréves száműzetésen keresztül fentartották. Ők voltak a zsidó szellem, a Tóra zászlóvivői. A tóra szelleme volt az, ami bennünket a Galuba visszatartott a többi népekben való beleolvadáستól. Ezeknek a talmudistáknak mindig többet kellett szenvedni, mint löbbi testvéreinknek. Mert nekik nemcsak a zsidóság külső ellenségeivel kellett küzdeniök. Hanem mindig a nincstelenség, a nélkülözés és a lealázottság — még a zsidók között is — volt osztályrészünk. Pedig talmudisták nélkül zsidóság soha nem volt, de talán nem is lesz. Ugy látszik, hogy a zsidóság éppen azokat, akiknek a legnagyobb érdemei vannak, szokta rekonpenzálni. Hiszen itt van Majmonidesz, amint istenkáromlót tüntették fel sirján és könyvei nagy részét elégették. Csak halála után cca 200 évvel változtatta meg a zsidóság ezt a nézetét róla. És talán ez a szomorú tény oka annak, hogy még ma is lehet látni gyerekeket, akik tórárt tanulnak és koldulni járnak, hogy magukat fentarthassák és tanuljanak.

Sajnos, hogy a hitközségi vezetők azt nem látják hibának, hogy zsidó gyerekek a Tóra, maguk és a zsidóság szegényére koldulni járjanak. Pedig ez a legegységük egy új schnorrer-generáció felnőjön, ezekből a nagyobbbrészt tehetséges gyerekekből, az életben helyüket megálló képzett zsidókat neveljenek. Szomorú, hogy ilyen problémák fölött, ami a zsidóság létét jelenti, a zsidó vezetők, akik a Tomche Jesiwah egyesületet életre akarták hívni, elgáncsolhattak kicsinyes érdekek miatt. A Tomche Jesiwah hallatlan nagy hasznát el kell végre minden zsidó közéleti tényezőnek ismerni és eszerint cselekedni!

Klein Jenő

Művészi perzsaszőnyegek, szövött gobelinek, külföldi fonalak

Schulhof Emilné

„Orient“ Szövőművészeti Iskola

Oradea, Strada Episcopul Ciorogariu No.17. Vidéki rendelések utánvétellel gyorsan és pontosan eszközöletnek.

HIREK

A „Népünk“ cikkeinek utánnyomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5691

Péntek, Svát 26, február 13.

Szombat, Svát 27, febr. 14. מברכין החדש

Rosch-Chodes: אדר kedden és szerdán

Heti szidra: משפטים

Heti háftóra: בן שבע

Szombat: פרשת שקלים

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 5.15

gyertyagyújtás 5.20

Istentisztelet kezdete 5.25

Szombat befejezése 6.25

— **A satu marei Ceiroth Mizrachí Chamischa-Assar ünnepélye.** A satu marei Ceiroth-Mizrachi agilis gárdája f. hó 1-én rendezte meg a Chamischa-Assar ünnepélyt méltó keretek között a Zs. N. Sz. disztermében a K. K. L. javára, melynek lefolyásáról alábbiakban számolunk be. Klein Mózesné, a Ceiroth elnöknője nyitotta meg az ünnepélyt, ismertette a fák ünnepélyének jelentőségét. Megtúrt vendégek vagyunk itt a Galutban, mondotta Klein Mózesné és az ideális Chamischa-Assar megtartásának Erec Jisraelben lenne helye, felhívja ezért az ifjúságot, hogy minden erejével dolgozzon tovább a zsidó állam építéséért, mert el kell jöjjön az idő, mikor mindnyájan az Erecben lélekemelőbb keretek között fogjuk megünnepelni a fák ünnepélyét. Wald Margitka saját szerzeményű versének elszavalásával ejtette bámulatba a hallgatóságot. Scheiman cháver a sablontól eltérő, újszerű formában ismertette Herzl Tivadár életrajzát, nagy tetszést aratva. Vald József pompás jiddis énekszámait a közönség megismételtette. A szép hangú Vald Gizike nagy rutinnal Schubert dalokat adott elő. A Klein fivérek hegedűtriója egyik legsikerültebb száma volt a műsornak. A műkedvelői számot jóval felülmúló énekszámát követtek: Grosz Böske urlány a Kadséni és „a Ich bin a Mame“ c. zsidó dalokat énekelte, a közönség orkányszerű tapsviharral adott kifejezést tetszéseinek. A konferancier szerepét Feldmann Tubika látta el, bájos közvetlenséggel és szellemesen. A műsor után a Ceiroth tagok a hagyományos gyümölcsöt szolgálták fel a közönségnek. Az estély sikerében fáradoztak Klein Helén, Klein Mariska és Grozinger Ibike Ceiroth tagok.

Ordentlich Viktor.

— **A zagrebi zsidó főrabbi harminc éves jubileuma.** Zagrebből jelentik: Dr. Schwartz Gavro zagrebi főrabbi 1901 február elsején foglalta el Zagrebben egy középiskolában a zsidó hitoktatói állást. Ennek a napnak harminc éves évfordulója alkalmat adott a zagrebi zsidó hitközségnek arra, hogy bensőséges ünnepben nyilvánítsa általános tisztelettel környezett főrabbi iránti szeretetét. Pénteken este a templomban kezdődött az ünnepségek sorozata azzal, hogy ünnepi istentisztelet keretében dr. Kohn Hugó, a hitközség elnöke, körülveve a hitközség valamennyi tagjától, a nyitott frigyáda előtt magas szárnyalású szavakkal üdvözölte a jubilánst. Utána dr. Margel Mózes rabbi mondott üdvözlő beszédet a rabbiegyesület nevében. Szombaton délelőtt az egész zsidó tanuló ifjúság megjelent az istentiszteleten és ez alkalommal a jubiláns beszélt évtizedes tanítói működéséről. Büszkén mutatott rá, hogy a mostani nemzedék szinte kivétel nélkül az ő keze alól került ki. Vasárnap

Értesítés!

étterminket Timişoara, Józsefváros Kossuth Lajos uccá 4. sz. 1. emelet, 5. ajtó alatt megnyitottuk. Izleles házi kosztot adunk úgy abbonenseknek, mint házon kívül is. — Mérsékelt árai! Utazóknak 10 százalék kedvezmény. Bankettek és esküvők rendezését vállaljuk.

délelőtt dr. Schwartz Gavro főrabbi lakásán folytatódott és fejeződött be az ünnepelés. Itt újból dr. Kohn hitközségi elnök üdvözölte a jubilánst, majd dr. Frank Géza, a Chevra Kadisa elnöke, továbbá dr. Margel Mózes rabbi, több középiskolai tanár, dr. Horn Márkó, a cionista egyesület vezetője, Deutsch Róza a zsidó nőegylet képviselője és dr. Popp Fülöp az evangélikus egyház püspöki adminisztrátora köszöntötték a jubilánst, aki mélyen meghatva mondott köszönetet az üdvözlő szavakért. Dr. Schwartz régebben a magyar felekezeti irodalomban is jelentékeny és érdemes munkásságot fejtett ki.

Február 14-én,

szombat este az oradeai Poale Mizrachí nagyszabású műsoros estje

— **A Jewish - Agency és az Agudász Jisrael tárgyalásai.** Berlinből jelentik: Az elmúlt héten tárgyalások indultak meg a Jewish Agency és Agudász Jisrael által kiküldött vezetők között. A hét folyamán folytatódnak a tárgyalások. Céljuk; megállapodást létrehozni a két terület között a további palesztinai munkában. A helyzet komolysága megköveteli a praktikus együttműködés lehetőségének megteremtését, mely azonban nem zárja ki, hogy az „Agudász Jisrael“ továbbra is fentartsa szervezeti önállóságát. A dr. Beck elnökielte alatt lefolytatott eddigi gyűléseken résztvettek a Jewish Agency részéről: H. Farbstein (Varsó), dr. Aron Bart. dr. S. Mózes, Lázarus Bart (Berlin) Mizrachí vezetők, míg az Agudász Jisrael Rabbi dr. Pinkász Kohn (Wien), dr. Auerbud (Berlin) és Julius Holländer (Frankfurt) vezetők által képviseltette magát. A megértés szellemében folytatott tárgyalások határozatai, javaslatoknak lesznek tekintve, melyeket a Jewish Agency és az Agudász Jisrael illetékes fórumainak kell még jóváhagyni.



x **A gyomorfájás, gyomorayomás, bélsárpangás, nagyfoku erjedés, rossz emésztés, fehér nyelv, kábultság, fülzúgás, halvány arcszín, kedvetlenség a természetes „Ferenc József“ keserűvíz használata által sok esetben elmúlik.** Az orvosi világ a legnagyobb elismeréssel nyilatkozik a magyar **Ferenc József** vízről, mert hatása megbízható és rendkívül enyhe. A **Ferenc József** keserűvíz gyógyszer-tárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

— **A naptárreform nagy veszedelemet rejt az orthodox zsidóság számára.** Zürich, január 29. Néhány héttel ezelőtt az amerikai lapok Genfből inspirált cikkekben ismételten hangsúlyozták, hogy a naptárreform nem fog hozni teljes újítást e téren, mindössze leegyszerűsítik a gregoriáni naptárt. A hírek nyilvánvaló tendenciája az volt, hogy hallgattassák el azokat, akik vallási szempontból harcolnak a reform ellen. Dr. T. Levenstein, a Naptárreform Zsidó Bizottságának elnöke a Zsidó Távirati Iroda képviselője előtt tett nyilatkozatában kijelentette, hogy a tervezett reform a zsidók szempontjából súlyos sérelmeket tartalmaz: — Nem lesz 364 napból álló év szökő hónapokkal, vagy szökő hetekkel. Az év tartama megmarad 365 naposnak, azzal a kicsiny változással és leegyszerűsítéssel, hogy a 365-ik nap

ki fog esni a hétnapos hétből és blankónapként fog szerepelni. Azok a vallásközösségek, amelyeknek szavuk lesz a reform körül, csakis a keresztény husvétünnepnek fixálására szorítkoznak. A blankónapot a keresztény egyházak egyáltalában nem akarják eltüntetni. Fájdalom, semmi sem mutat arra, hogy nyugodtan tekintsünk a genfi naptári tanácskozások elé. Körülbelül egy évvel ezelőtt közölték velem, hogy a vallásközösség képviselőit szívesen látják ezeken a gyűléseken azonban csak figyelőként szerepelhetnek és beleszólásuk a tárgyalások menetébe nincsenek. A németországi naptár-tanulmányi bizottság, valamint a többi országok tanulmányi bizottságai a különböző kereskedelmi s ipari körök képviselőihez körkérdezt intéztek. Ezekben a kérdésekben egyáltalán nem szerepel a kérdés, vajjon kívánatosnak tartják-e a husvétünnep fixirozását. A kérdés fogalmazása egyébként így hangzik: 1. Szükségesnek tartják-e a mostani naptár reformját? 2. Ha igen, akkor melyiket a Népszövetség elé terjesztett két naptártervezet közül? — Minthogy mind a két terv szükségképpen követeli a „blankónapot“, zsidó szempontból az kétségtelenül nagy hátrányt fog jelenteni. A naptárreform valóban azt célozza, hogy egy örökké stabil naptár teremtsék, olyképpen, hogy minden év január elseje vasárnapra essék. Ez szükségessé teszi, hogy egy rendes évben egy nap, a szökőévben pedig két nap másnéven szerepeljen, mint a most érvényben lévő köznapok nevei. Ezáltal „betörés“ történik a biblia által inaugurált hét napból álló hétbe. A biblia nem ismeri csak a megszakítás nélküli egymást követő hétnapos heteket. Hogy vajjon a 365-ik nap mint december 31-ike kapcsolódik az évhez, vagy pedig a 365-ik napot „blankó napnak“ nevezzük, ez ebben a tekintetben teljesen közömbös. Az a nap, amely mindig a hét első napja volt, 1935 től kezdve a valóságban már nem első napként szerepel, hanem a hét második napja lesz, 1936-ban, az év első felében a harmadik, az utolsó felében pedig a hét negyedik napja lesz, 1937-ben pedig az ötödik és stb. Minthogy a mózesi tanok hívői a bibliában követett hetedik nap szentségét feltétlenül követelik és ez vallásuknak egyik alapvető követelése, a világ minden részén széjjel szórt zsidók képtelenek lesznek a naptárreform bevezetése esetén egyazon napon ünnepelni szombatjukat. A világ zsidóságát súlyos eszmei és szociális károsodás éri ezzel. Egyébként nem zsidó körök is részint vallási, részint tudományos és részint gazdasági okokból súlyos kifogásokat emelnek a reform ellen, amely az emberemlékezet óta fennálló hétnapos hetet akarja megbolygatni.

— **A spanyol humanizmus.** Spanyol hon egyes vidékein sok olyan szójárás járja, ami a spanyol zsidó inkvizíciós rémítőkre emlékeztet. Ha valakitől tüzet kérnek, azért hogy cigarettre gyújtson azt szokta válaszolni: „Gyujts meg egy zsidót!“ A spanyol olybá vesz egy gyufagyújtást, mintha egy zsidót gyújtana meg? Ennyire érzéketlenné vált talán szíve a másvallásuk szenvedése iránt? Nagy örömet, az élvezetek legtökéletesebbjét jelentett számára az inkvizíció. Kayserling „Ünnepnap Madridban“ címet adta egy autodafé-nek, mely 1680-ban játszódott le. Gyakran a királyi nászok főprogramja volt a máglyán égő zsidó. Hogy a zsidóságra megalázó szójárás ma is érvényben van, az a mai spanyol népre nem vet rossz fényt, csak arra a gondolatvilágra, mely annyi századon át sem tudott elhalványulni. Az a spanyol, aki ezzel a szójárással él, nem gondol a szó eredetére. De mi zsidók nem tudjuk leküzdeni magunkban, hogy szomorúságot ne érezzünk, ha olvassuk.

Mielőtt nyomtatványszükségletét megrendelné, kérjen ajánlatot vállalatunktól is. — Készítünk: mindentéle hivatalos és kereskedelmi nyomtatványokat, hírlapokat, folyóiratokat, stb. a legszebb kivitelben és a mai viszonyoknak megfelelő árban. Tipografia GUTENBERG nyomdai műintézet Oradea, Pasagiul Vulturul Negru — Sas-passage

— **Négy autonom zsidó rayon van Szovjetországra.** A Krimben levő zsidó település autonómiát kapott. Ezzel a negyedik zsidó rayon kapott autonómiát. A többi zsidó települések: Kalininfalva Cherson kerület, Stalinfalva, Krivojrog kerületben. „Oktober” Zaporozhie kerületben. Biro-Bidschan, mely szintén fejlődésben van, arra való tekintettel, hogy nem fejlődik az előírt terv szerint, nem kapott még önkormányzatot. Az új rayonban 26000 zsidó él 264.000 hektáron (2460 kvadratkilóméter). Az előírt terv szerint ezen a területen 6450 család telepszik le 32.000 lélekszámmal.

— **Sertésre nincs vágatási tilalom Norvégiában.** Osloban egy szomorú groteszk eset történt. Dacára annak, hogy ott vágatási tilalom van, a következő határozatot hozták. Tekintettel arra, hogy az exportra kerülő disznók csakis úgy konzerválhatók eredményesen, ha nyakukat elvágják és vérük teljesen elfolyik. Mivel azonban a nyakvágással történő állatölést a törvény tiltja, alakuljon egy bizottság, mely a kormánnyal érintkezésbe lép, hogy a vágatási tilmat elvben ne függessze fel, csupán korlátozza olyképen, hogy egyetlen állatot sem szabad „zsidómódra” leölni, kivéve a sertéseket. Valószínűleg keresztülviszik ezt a határozatot és korunk komikus keresztmetszetéhez fog tartozni, hogy a „zsidómódra” történő vágatási tilalmat felfüggesztik — a disznók „érdekében”.

— **A „béke arab barátai”.** A jeruzsálemi „Doar hajom” című napilap szövegesíti, hogy egyre sűrűbben jelentkeznek zsidó városokban és kolóniákban arabok, akik bizonyítványokat hoznak különböző zsidó testületektől, hogy ők a béke útját egyengetik Palesztina két népe között és ezen a címen kisebb-nagyobb összegeket vesznek fel, — de csak az egyik néptől: a zsidóktól. Mindenesetre örvendetes, hogy már ott tartanak Palesztinában. Rendben van. Valahogy azokra a „szép napokra” emlékeztet ez, amikor nálunk is ilyen címen jártak a zsidó cégeket a „felekezeti béke apostolai” és az egyik felekezet csakugyan adta az obulusokat és örült, hogy már adhat.

— **Segélyalap az oroszországi cionisták részére.** A Cionista Világszervezet felhívással fordul minden ország cionistáihoz az oroszországi üldözött cionisták segítségére. A felhívás következőképpen szól: „Mult évben április 15-iki és június 6-iki átiratainkban felhívtuk figyelmüket arra a tragikus helyzetre, melyben a szovjetben élő cionisták vannak és közöltük azt is, hogy segítségükre 4000 font összegyűjtését tettük tervbe. Sajnálattal látjuk, hogy felhívásunknak eddig csak részleges eredménye volt. Azokból a kiszivárgó hírekből, melyeket esetenként kapunk Oroszországból megállapíthatjuk, hogy a helyzet e téren még rosszabodott és az ottani cionizmus végleges összeomlás előtt áll. A cionista Executive tisztában van azzal, hogy nagy teljesítményeket követel minden ország cionistáitól, a mai helyzet tekintetével. Csak az a szenvedés és veszélyes helyzet, melyben ottani zsidó testvéreink élnek kényszerít bennünket arra, hogy megértésre apelláljunk hogy szerencsétlen elvbarátaink sulyos helyzetén valamennyire is enyhítsünk. Ők az egyetlenek ott, kik az erőszakos asszimiláció ellen erejük végző megfeszítésével küzdenek. Meggyőződésünk, hogy minden egyes országgrészi szervezet minden erőfeszítéssel azon lesz, hogy a megállapított összeget beszovaltassa. Cion üdvözléssel: A Cionista Világszervezet Executívja”.

— **Rágalom lord Melchet ellen, L. L. L. után.** Egy budapesti asszimiláns zsidó újsághírt közöl arról, hogy lord Melchet, aki a cionizmusnak egyik legkiválóbb vezérférfia volt, zsidó szertartások mellőzésével, rabbi nélkül a Szent Pongrác nevű keresztény temetőben, ke-

resztény felesége sírboltjába helyezték örök nyugalomra. A cionisták között természetesen nagy megütközést keltett ez a valószínűtlen híradás. Lord Melchettről mindenki tudta, hogy ötven éves koráig teljesen közömbösen viselkedett vallásával szemben és csak deresedő fejjel találta meg az utat a cionismushoz. Teljesen hihetetlennek látszott azonban, hogy a nagynevű lord ne gondoskodott volna arról, hogy temetése a zsidó vallás törvényei szerint történjék meg. A szóbanforgó lap, úgy látzik maga is rájött, hogy képtelenség, amit állít, mert a következő számban nagy kegyesen, mondhatnánk zsenieskedő gálériával tudtul adja, hogy „mégis volt egy rabbi a Szent Pongrác temetőben.” Tehát mégis volt! Annak dacára, hogy a magyar zsidóságot monopolizálni szándékozó orgánnum nem így szerette volna. „Mégis volt.” Mégis mert lenni! Abszurdum! Ilyen pechet! Nem lehet akkorát ütni a cionistákra, amekkorát az a nemzetieskedő lap szeretett volna, amelyiknek szerkesztői — esetleg! — elmondják a reggeli imában „Állítsd vissza Cion.” Volt, sőt voltak rabbik, lord Melchet temetésén... a zsidó temetőben.

Minden hithű zsidó
csakis „Népünk”-et olvassa!

— **A podk. ruszi népszámlálások részleges eredményei.** A legutóbbi népszámlálások szerint Podk. Ruszban ca 725.000 lélek él. Első helyen a ruszinok állanak kb. 450.000 lélekkel, a magyarok száma 120.000, zsidók 101.800, csehek 21.000 szlovákok 15.000, ukránok 2355. Százalék arányban a zsidóság 14 százalékát teszi ki a podk. ruszi lakosságnak. Uzhorod össz. lakosságának száma 26.264. Első helyen az orosz lakosság áll 24 százalékkal (1921-ben 14,16 százalék) második helyen a zsidók 22 százalékkal (1921-ben 19 százalék) csehek 18 százalék, szlovákok 15,5 százalék (1921-ben 25,54 százalék) magyarok 17 százalék (1921-ben 38

**A legszebb
zománcfényű gallérokat tisztítja a
Klein gőzmosóda**
Str. Vlahuța 4 Szent János ucca

Nyugodtan fog aludni,

ha
„express” poloskairtot
használ. Kapható:
STERN S. ENDRE
cégnél. Oradea, Zöldfa-ucca 10.
Egy üveg ára 15 Lei. Telefon: 378

אֲרַמֵּה כַּשֶׁר
Restaurant

Oradea, Zöldfa-ucca 10
GROSZ
Timișoara, Lloyd-sor 8
Utazóknak 10% engedmény.

Kölcsönöket

jelzálog vagy kézzzálog fedezet mellett
előnyös feltételeket nyújt és

Betéteket

kedvező kamatozással és felmondás nélkül elfogad

Banca Centrală Soc. Anon.

ORADEA, Astoria (Emke) palota

százalék) németek 1,8 százalék (1921-ben 2,18 százalék). Munkács lakosságának a száma 26,123 (1921-ben 20,865). Ebből első helyen 11,240 lélekkel) 43 százalék (1921-ben 10,012 lélek) a zsidó lakosság áll. Magyarok 22,5 százalék (1921-ben 24,15 százalék).

— **Nachum Goldmann koalíciós pártot sürget a következő cionista kongresszusra.** A berlini Cionista Szövetség előadói ülésén január 29-én dr. Nachum Goldmann a radikális cionisták vezére tartott előadást a Cionista Vezérő Bizottság londoni üléséről és a cionizmus mai helyzetéről. Örömmel állapította meg, hogy az angol kormány a Jewish Agency-vel való tárgyalás során közeledést mutat a zsidó állásponthoz. Fontosnak tartja mindenekelőtt, hogy a Cionista Szervezetben belül a belső harcoknak vége legyen. Az új politikai helyzet lehetővé és kívánatosá teszi egy nagy koalíció létesítését a legközelebbi kongresszuson, amelyben a Brit Salom és a Revizionisták egy részének kivételével minden árnyalat helyet foglalhat. Weizmann cionista lelkességétől követezni kell, hogy a kongresszus tekintse el újbb jelöltetésétől, mert ez a pártok között az ellentéteket fokozná. A tetszéssel fogadott előadás után a megindult vitában a revizionisták nevében Richard Lichteim a kongresszus elhalasztását hibáztatta. A radikálisok eljárásukkal megerősítették a mostani vezetőség helyzetét, az angol kormánnyal való tárgyalások eredménye szerinte csak diplomáciai értékkel bír. Alfred Berger válaszolt Lichteimnak, szemére vetve, hogy eddig éppen a revizionisták törekedtek mindig diplomáciai eredményekre. A revizionisták fenyegetése, hogy kilépnek a Szervezetből, talán bizonyos megnyugtató eredménnyel fog járni.

— **Strauss Náthának, az amerikai zsidóság vezérének temetése.** A Neues Wiener Journal newyorki munkatársa megkapó tudósításban számol be Strauss Náthán, a nagy amerikai zsidó filantrop temetéséről. Több mint 10.000 ember — írja — adta meg az utolsó tisztelgést az amerikai zsidóság vezérének, az egyik legnagyobb amerikai polgárnak temetésén. Megszámlálhatatlan részvétélírat, kezdve Hoover elnöktől a világ legtávolibbi vidékéig futottak be szakadatlanul a halottasházhoz. Reggel 9 órakor a hatalmas templomban 2500 földszinti ülőhelye tömve volt és a karzatokon ember ember hátán szorongott. A künnrekedtek a templom előtti téren és a szomszédos uccákban helyezkedtek el. Számuk tízezer-nél többre rugott. Utolsó kívánságához képest szigorúan zsidó rítus szerint egyszerű fakoporsóban feküdt a nagy halott. A koporsó után haladtak az elhunyt fia és menyei, valamint unokái, akik a legmagasabb rangú tisztségeket töltik be. A családtagok után az elhunyt legközelebbi barátai következtek, akiknek élén Walker polgármester, továbbá John D. Rockefeller, azonkívül Arthur Brisbane, a kiváló amerikai újságíró és többek között Benny Leonard, a veretlen box világbajnok következtek. A koporsót minden virágdísz nélkül az oltár előtt helyezték el. Dr. Krass rövid imája után dr. Stephen S. Wise, az Emánuel templom főbábjaja olvasott a bibliából héber szöveget. Bár az elhunyt végrendeletileg azt az óhaját fejezte ki, hogy temetésénél ne mondjanak beszédeket, mégis kizárták látszott, hogy ennek a kívánságának szószerint eleget lehessen tenni. Professor Phelbs, a newyorki egyetem tanára, az elhunyt régi barátja tartotta a következő gyászbeszédet: Ismeretes — így fejezte be egyszerű, de megrendítő szavait, — hogy Náthán Strauss főleg a későbbi években Palesztinával kapcsolatban a zsidó nép nagy vezére lett. Lobogó lelkesedésében és a cionizmusban való rendíthetetlen hitében a zsidó népet annyit alkotott, hogy valamikor legendáalaknak, de sőt szentnek fogják tartani. Már most is népe egyik hőroszát tiszteli benne és minden mértékben felül szereteti és gyászolja.

A nagyváradi orth. izr. hitközség leszállította a kóser hus árát

Hetek óta folytak a tárgyalások a hitközség vezetősége és az érdekelt mézárások között, melynek célja volt, hogy az orth. zsidó közönség olcsóbb hushoz jusson. Lapunk készülő akciója ez ügyben erősen befolyásolta a sokáig húzódo tárgyalások menetét s végül azt eredményezte, hogy a mai naptól kezdve az orth. hitközség mézárászekeiben

az I-ső osztályú marhahus ára 36.— lel, II-od osztályú marhahus 32.— lel, borjúhús 46.— lel per kgr.

Örömmel regisztráljuk eme hírt, mert tudjuk, hogy a váradi zsidó publikum ezt régen várta és a hitközség megértette a gazdasági körülmények követelte áldozatot, mert míg egyrészt a mézárások is olcsóbb árat szabtak, a hitközség is lemondott gabella jövedelmének egy részéről.

— A „Frankfurter Zeitung“ sékelt vált. A legutóbb, az egyik Párisban megtartott cionista nagygyűlésen Nahum Sokolov tartott beszédet, számos külföldi lap képviselője is megjelent. Szünet közben a teremben sékeleket adtak el. Husz perc alatt ily módon több mint 1000 sékelt helyeztek el. Egyik fiatal cionista, az ismert lap, a „Frankfurter Zeitung“ zsidó tudósítójához lépett és felkérte őt sékelének megváltására. Ez eleinte habozott, azonban mégis kifizette a sékel ellenértékét. Nevének kérésére, a sékelt a „Frankfurter Zeitung“-nak kérte beírni.

— A Mizrachi Erdélyrészi Központ nagyintéző bizottsága folyó hó 15-én, vasárnap d. u. 3 órakor fontos tanácskozásokat tart Satu Marén, (saját helyiségében Cuza Voda 20). A nagyintéző bizottsági gyűlésen a váradi vezetőségen kívül, az ország minden részéből összegyűlnek a Mizrachi exponensei, hogy a további reorganizációs munkából, valamint a II ik ország-részi konferenciának előkészítéséből részt kérjenek. A nagyintéző bizottság tagjai ezután is felkéretnek, hogy a szervezet további fejlődésére is messze kiható gyűlésen okvetlen megjelenjenek.

— Az osztrák miniszterelnökség egyik legkiválóbb főtisztviselője, Fuchs Vilmos udvari tanácsos, 70 éves korában elhunyt. Fuchs udvari tanácsos, kít Hofrat Fuchs néven ismert az egész osztrák közélet, eddig a közös minisztériumban működött, majd az összeomlás után a miniszterelnökségre került, ahol külügyi referens lett. Seipel kancellárnak legintimebb tanácsadója volt Hofrat Fuchs, akinek testvére a bécsi izr. hitközség egyik vezető főtisztviselője.

— 11,570 zsidó fiatalembert küld szét ipari kiképzésre Oroszország. Moszkvából jelentik: A „Komzet“ legfelsőbb gazdasági bizottsága listát állított össze azon zsidó ifjúságról, kiket kijelölt ipari kiképzésre a különböző szovjet ipari iskolában és gyárvállalatoknál. Ezen ifjúságot tanulmányi helyeikre még februárban szétküldik. A beosztás szerint: Ukrajna: 2000, Fehéroroszország: 500, Nagy oroszország: 2159 fiatalembert kap a különböző gyárakba ipari kiképzésre. Ezekon kívül vasuti iskolákba 2170 tanuló és vasutakhoz gyakornoknak 4750 zsidó ifju nyer elhelyezést. Összesen tehát: (ipari iskolákban, gyárakban és gyakornokoknak vasutakon) 11,570 zsidó ifju fog elhelyezést nyerni.

Felhívás!

Felkérjük tisztelt olvasóinkat, hogyha állást keresnek, vagy valahol állás üresedésben van, tadassák szerkesztőségünkkel, mivel szívesen közvetítünk díjmentesen bárkinek állást, hogy ezáltal elősegítsük minden olvasóinknak existenciális érdekeit.

Karesky-est Patai József főszerkesztőnél

Georg Karesky budapesti tartózkodása-
kor dr. Patai József főszerkesztő, a Pro
Palesztina Szövetség ügyv. elnöke, a ber-
lini hitközség elnökének tiszteletére estélyt
adott. Patai zsidó művészetet és hangulatot
árasztó lakásán nagy társaság volt hivatalos.
Ott voltak Stern Samu udv. tanácsos, a
pesti izr. hitközség elnöke, dr. Glückstahl
Samu felsőházi tag és dr. Hajdu Marcell, a
hitközség elnökhelyettesei, Vészi József
felsőházi tag, a Pester Lloyd főszerkesztője,
dr. Friedmann Ignác kormányfőtanácsos,
dr. Munkácsi Ernő, a pesti izr. hitközség
főügyésze, dr. Csergő Hugó, továbbá dr.
Izsák Ede, a cionista szövetség elnöke, dr.
Osztern Lipót, Bisseliches Mózes mérnök,
dr. Káhn Niszon, dr. Fried Frigyes, Léde-
rer Ignác, dr. Schönfeld József, dr. Kenéz-
Kurländer Ede és Pinlér Miksa szerkesztők.

A házigazda és a bájos háziasszony,
valamint Patai Évi, a házikisasszony igazi
magyar-zsidó vendégszeretettel igyekeztek
minél kellemesebbé és felejthetlenebbé
tenni az esetet.

Az érdeklődés központjában természetesen
Georg Karesky állott. Majd az egyik,
majd a másik csoport vette körül érdekes
alakját és folyt a társalgás a legkülönbé-
bb zsidó témákról. Legtöbben Vészi József
izzó meggyőződésű szavait hallgatják. A
cionizmusról folyik a szó.

„Önök — mondja Kareskynek — egy
Szentháromságban hisznek, nekem csak egy
szent kettősségem van. Én magyar és zsidó
vagyok. Ez az én kettősségem. A cionisták
magyarok, zsidók és cionisták. Ez az ő
Szentháromságuk.“

Karesky mosolyogva válaszol:

„Tévedés, Főszerkesztő Ur, nekünk is
csak egy szent kettősségünk van, mert
szerintünk zsidóság és cionizmus egyet
jelent.“ Derűltég. Karesky fején találta a
szöveget.

Megint Vészi beszél. Szavai egyenesen
gyorsiró után kíváncsognak, vezércikkbe való
szép és okos mondások. Egyszerre a magas
cionista politikára tér át. A Balfour dekla-
ráció körül történtek hibák mondják. Angliá-
nak előbb tanácskozásra kellett volna hívni
a zsidókat és arabokat. Senki sem számolt
a pánarab szolidaritással.

Karesky: Ilyen nincs. Tessék elolvasni
Baecker volt porosz kultuszminiszternek
épp most megjelent könyvét erről a kér-
désről.

Dr. Friedmann Ignác felveti a kérdést,
miben is áll a mi nagy zsidóságunk. Vészi
igazi zsidó önérettel mondja: „Én Jom
kippurkor reggeltől estig ki sem mozdulok
a templomból, buzgón imádkozom és 28
órát böjtlök. Lelkem felolvad a zsidóság-
ban. Templomba csak ezen a napon járok,
de az év többi 364 napján minden gondol-
latom, minden tettem magyarságomé és
zsidóságomé.“

Comunitatea Orth. Evrească Odorheiu.

קאנקורד!

דיא ארווארהעליער נייגערינדעמע ארמא
געמינדע זוכט פער זאפארט איינען שויב
מומה וירש מרבים צימליכער בית וביק
מיט קליינער פאמיליע דער קבלית פאן 3
אנערקאנטען ארמא רבנים בעז צמ געהאלט
פאן 3 ביז 4000 לעי מאנאליך וואהנונג
אונד נעבען איינקוממען אפערטע זונד צו
ריכטען אן דען פרעזיס

MARKOVITS MÁTYÁS

hitk. elnök

ODORHEIU

Stern Samu elnök beszélgetés közben
a következőket mondta:

— A sajtónak csak egy végcél lebeg a
szeme előtt: a pénz. Dr. Kenéz-Kurländer
a „Szombat“ hetilap szerkesztője az egész
sajjtót megvédelmezően felelt:

— Elnök urnak csak részben van igaza.
Engedje meg, hogy Ibn Pakuda spanyol
zsidó író egy példájával világítsam meg
ellenvetésemet. A költőtáncos, mikor ki-
feszíti a kötelet, mikor felkészül a produk-
cióra, arra gondol, hogy vajjon mennyit fog
jövödelmezni mutatványa. Mikor azonban a
kötélre lép, nem pénzre gondol, hanem
arra, hogy sikeresen végezze dolgát. Ha
nem így lenne, kitörné a nyakát. Így van
ez a sajtóval is. Gondol a sajtó munkása
a kereseti esélyekre, hiszen a lapnak is
élnie kell valamiből, de mikor tollat fog,
csak a munkájával van elfoglalva, csak az
igazságért dolgozik. Ellenkező esetben...
ő is kitörné a nyakát.

Kenéz doktor válasza valósággal frap-
pirozta a hallgatóságot. Georg Karesky
mosolyogva helyeselt, Vészi József és
Friedmann Ignác pedig melegen szoron-
gatták a kezét, mintha meg akarták volna
köszönni neki a sajtó talpraesett védelmét.
A válasz hatása alól Stern Samu sem tudta
kivonni magát. Enyhült mosolyából legalább
is erre lehetett következtetni.

A palesztinai kormány hivatalos lapja nyilvánosságra hozta a palesztinai kormányának Irakkal és a petroleumtársasággal kötött ama szerződését, hogy a mossuli petroleumcsövek Haifán vezettetessenek keresztül. A szerződés 70 évre szól és rendkívüli fontossággal bír Palesztina további gazdasági fejlődésére.

Miért nem szeretik a zsidókat?

James Parkes egykori anglikán pap, a Nemzetközi Diákjóléti Szervezet igazgatója érintkezésbe jutván a zsidó diákokkal és látva, hogy a zsidó gyűlölet mérge a nemzetközi diákság lelkét is megmérte, tanulmány tárgyává tette a zsidógyűlölet okait a legrégebb kortól kezdve a mai napig. Kutatásainak eredményéről „A zsidó és szomszédja“ címen könyvet írt, melyben a zsidógyűlölet problémáját ugyan nem oldja meg, azonban nagyszerű képet nyújt az antiszemitizmus fejlődéséről és fokozatairól.

„Az antiszemitizmusban — írja — társadalmi, valláspolitikai s gazdasági okok játszanak közre. De ha az emberi természet egy napon meg is változna és megvalósulna az ideálisták utópisztikus álma, a zsidókérdés nehézségei ekkor sem szünnének meg.“

Lényeges jellemvonása a zsidónak rendkívüli szívóssága és gyors felfogó képessége és a népek emiatt irigykednek rájuk. Ez a legfontosabb tényezője az antiszemitizmusnak.“

Galsworthy Hűség c. szindarabjában egy gentleman így nyilatkozik: „Az igazat megvallva, nem szeretem a h. Beretket, többet dolgoznak mint mi, mértékletesebbek és józanabbak mint mi, megbízhatók és mindenütt ott vannak. Semmi kifogásom ellenök, de nagyon is előre haladtak, ez tény.“

A többi gentlemanek pedig azt állítják: „Nem bírom ki a zsidót — nem tudom miért“. Ezért Parkes az antiszemitizmust így jellemzi: „Dislike of the unlike — Türelhetetlen a nemhasonló részére.“

Parkes úgy véli, hogy a Keleten nagyon árt a zsidóknak, hogy a vámoikat bérlik és uzsorával foglalkoznak. Amde könyvének minden lapja azt bizonyítja, hogyha a keleti zsidók mindnyájan olyan gentlemanek lennének mint Anglia és Amerika zsidói, akkor sem csökkenne az ottani antiszemitizmus.

Anyák! Höfer hintőpor, krém, szappan elősegíti a baba fejlődését.

Rövid hírek

J. Th. Cohen van Straaten, a hollandiai liberális zsidóság előharcosa, a „Das alte Volk” című hetilap volt szerkesztője január 28-án Amsterdamban meghalt.

Jicchak Grünbaum, a lengyel sejm képviselőjét Edmond de Rothschild fogadta Párisban és hosszasan tárgyalt vele a lengyel zsidóság ügyében.

A Jewish Agency, Mohamed Ali ismert indiai mohamedán vezér halála alkalmából, — mely Jeruzsálemben következett be, — kondolált.

Az olasz állami bank a Banca di Roma elhatározta, hogy Tel-Avivban fiókot állít fel.

Tripolisban héber társaság alakult a héber nyelv és irodalom terjesztése céljából. Az új egyesület neve; Ben Jehuda.

Professor Giorgio del Vecchio, ismert olasz zsidó tudóst, beválasztották a fascista párt direktóriumába.

Smetona a litván köztársaság elnöke, a litván cserkészek konferenciáján beszédet tartott, melyben az antiszemitizmust erősen elítélte.

Egy római zsidó népiskola, mely az elhunyt Prof. Vittorio Polacco szenátor nevét viseli, a fascista ifjúsági lövészeti versenyen az első díjat nyerte.

Németországban, Klein-Klotzenburgban az elmúlt vasárnap ismét romboltak az ottani zsidó temetőben. Ez a 131-ik zsidó temetőgyalázás Németországban.

Az essení bíróság, öt templomgyalázót, kik a nemzeti szocialista párthoz tartoztak, többhónapos elzárásra ítélte.

Jeruzsálemben nagy eseménye volt az elmúlt napokban a szent városnak. Megnyílt az első modern hotel, melynek vízvezetéke és folyóvízes szobái vannak Jeruzsálemben. A hotel neve Dávid király szálloda, régi zsidó stílusban épült, arab és zsidó ékítményekkel. Ötszázszemélyes bankett avatta fel az új szállodát.

ארמיה כשר

Restaurant STERN
Timișoara Józsefváros

Str. Vacarescu 34 volt (Bém-ucca)

IMPERIAL
paprikatermelő
és őrlő

r. t.

3-1

Oradea, Str. Minelor No. 83.

Telefon 955
Sürgőnycim: IPO

Ajánlja édesnemes és csemege minőségű — של פסח — paprika őrlményeit. Főtisztelendő Fuchs Benjamin oradeai főrabbi hecserével. — Legelőnyösebb ajánlatokkal kívánatra közvetlenül és képviselőnk útján készséggel szolgálunk.

Urán Géza

órás és aranyműves Nagyvárad, Zöldfa ucca 8.

Nagy választék mindennemű Schweici órák-, gyémánt és Brillians ékszerek-, aranyórák-, aranyórák-, aranyláncok-, karikagyűrűk-, fülbevalók-, medaillók- és karkötőkből.

HENRIETTE SOLD

Henriette Sold 1860-ban született, tehát nemrégiben ünnepelte 70-ik születésnapját. Ez a nagyszerű nő, életét a zsidó népnek szentelte. Atyja Benjámín Sold, Baltimore-ban volt rabbi és háza a város intellektuelseinek gyülekező helye. A fiatal Henriette már kezdetől fogva élénk érdeklődést mutatott tudományos tanulmányok iránt. Atyjánál titkári teendőket végzett és így alkalma nyílt zsidó tudását is mélyíteni. Tanárnő lett és hosszú időn át tanított egy leányiskolában.

Mikor atyja hátrahagyott műveit kiadta, judaisztikus tanulmányokba mélyedt a new-yorki teológiai szemináriumban és szerkesztői tevékenységet is fejtett ki egyidejűleg a „Jewish Publication Society”-ben. Ugyanakkor lelkes cionista munkát is végzett és leglelkesebb munkatársa volt az amerikai cionista szervezetnek. 1910-ben titkárnője, később alelnöke volt az ottani szervezetnek. Legnagyobb érdeme, hogy néhány cionista asszonnyal megalakította a „Hadassa” szervezetet, mely hallatlanul sokat tett a palesztinai közegészségügy fellendítése érdekében. Ma már ennek a sokfelé ágazó szervezetnek 40.000 tagja van széjjel-szórva a világon.

1920-ban Palesztinába költözött Henriette Sold, hogy ott a helyszínen megszervezze a „Hadassa” munkáját és megalakította Jeruzsálemben, a nagy női organizációt, a „Histadrut Naschim Ivrioth”-ot. 1927-ben Bazelben tartott cionista világkongresszuson az Executive tagjának választották és 1929-ig a Jewish Agency executívájának tagjai is volt. Ebben a minőségében vezetője a nevelés és egészségügyi osztálynak.

Bárcsak sok ilyen munkása volna a cionista eszmének, akkor nem ütné fel a fejét a defétizmus, hanem hamarabb valószínűleg meg a legszebb zsidó álom.

MOZI

Teatrul HEIMAN szinkör.
HETI MŰSORA:

Keddtől: a 4 Toll, a filmgyártás diadala! Hatalmas katonai *Szinmü.* Clive Brooks, Willian Powell, Richard Arlen, Noah Berry. A felvételek Afrika legbelsejében készültek.

Jön: A Sasok éneke. (Cigányszerelem) Lawrence Tibbet a világ legelső baritonistájának egyetlen *Éneklő zenélő* világfilmje. Lehár Cigányszerelem c. operettje nyomán. *Elejétől végig színes film!* Főszerepben még *Pinty és Ponty*, orosz téma.

Cinematografur FILMPALACE mozgó
HETI MŰSORA:

Kedd: „Simba” Világszenzáció! Hangos dzsungel film!

Szerda: „Simba”. 4 éves expedíció eredménye.

Csütörtök: „Simba”. Eredeti felvételek!

Jön: „Az a huncut Ámör”. Metro Goldwyn hangosfilm!

Jön: a „Dicsőség utja”. Tauber énekel!

Értesítés

ארמיה כשר

A n. é. közönség figyelmét felhívom, hogy legprimább frissen olvasztott libaszir bőr és haj, valamint elismert legkitünőbb füstölt hus, nálam a legelgondolhatóbb olcsó árban beszerezhető, míg az olcsó árhullám tart. Ugyanott legprimább libatoll és pehely kapható legolcsóbb árban

Friedmann Samu

baromfi és zsirnagykereskedő

ORADEA-NAGYVÁRAD, CUZA VODA G.

ZSIDÓ HUMOR

A kincs

Azoknak az ifjaknak, akik először voltak nála leckén, Rabbi Szimche Bunam rendszerint elmesélte ama Rabbi Eisik történetét, aki a krakói Rabbi Jekel fia volt.

Rabi Eisik, aki esztendőök hosszú-hosszu során át keservesen nyomorgott, egy éjszaka különös álmot látott. Álmában angyala utján megparancsolta neki az Ur, hogy utazzék el haladéktalanul Prágába és ott a királyi várba vezető híd boltíveit alatt keressen egy kincset.

Ez az álom háromszor egymásután ismétlődött utoljára. Eisik már nem tudott ellentállni neki s felkerekedett Prágába.

Ahogy a hidhoz ért, kellemetlen meglepetés érte: a hidfőket éjjel-nappal katonai őrszemek őrizték s ezért ő azokat nem is merete megközelíteni, viszont éjjel-nappal ott sejtelkedett körülöttük.

Az őrség kapitánya figyelmessé lett rá és R. Eisiket maga elé idézte.

— Mit ólálkodol folyton a híd körül? — kérdezte tőle — Vársz-e, vagy keresel-e valakit?

Rabbi Eisik becsületesen megmondta az igazat. Elmesélte a kapitánynak álmát, amely őt messze földről idevezette.

A kapitány az álom hallatára hangosan felnevetett.

— Szegény ördög — mondotta Rabbi Eisiknek. S te egy álom kedvéért vándoroltál ide olyan messziről, elrongyolódott cipődben ázva-fázva? Blzony, így jár, aki álmokban hisz. Ha hinnék bennük, magamnak is utra kellett volna kelnem egyszer s elvándorolnom Krakóba, mert nekem is megparancsolták egyszer álmomban, hogy utazzam tüsténtoda s keressem fel Jekel zsidó fiát: Eisiket, ássam fel szobája padlóját a kályha mellett s emeljem ki onnan a kincset, amelyet valamikor odarejtettek. A Jekel fia: Eisik szobájába... Szinte látom magamat, ahogyan felásom fél Krakót, ahol a zsidók felét Eisiknek hívják, a felét Jekelnek.

S a kapitány nevetett.

Rabbi Eisik azonban tüstént megfordult, hazament Krakóba, felásta a szobája földjét a kályha mellett és megtalálta a kincset.

S ebből a kincsből épült az az imaház, amelyet ma is így hívnak: „Reb Eisik Schul”.

— Ezt a történetet — mondotta Rabbi Bunan — jegyezzétek meg magatoknak és sohase feledjétek el azt, hogy mire tanít: Van valami a világon, amit keresned kell és mindig van valahol egy hely, ahol megtalálod: ez a Rabbi Eisik históriának a tanulsága.

Hirdetmény.

Az Oradeai Izr. Szentegylet Chewra-Kadisa bekebelezési bizottsága nevében az érdekelte felek szives tudomására hozom, hogy az ideai bekebelezések február 8-tól kezdődőleg 6 (hat) egymásután következő vasárnapon vagyis február 15, 22, március 1, 8 és 15 én, minden alkalommal d. u. 3-5 óra között az Ort. Izr. Hitközség tanácstermében (Fuchs Mór-u.) tartatnak meg és felhívom azon hittestvéreket, kik egyletünk kötelekébe tagul óhajtanak belépni, azok fenti napokon a bizottságnál megjelenni sziveskedjenek.

Kivételes értéket kölcsönöz az ideai bekebelezésnek, hogy a Szentegylet ez évben ünnepli

200 éves fennállásának jubileumát

és számítunk arra, hogy a jubileumi évre való tekintettel különösen számos hittestvérünk fog jelentkezni, hogy nemes célu törekvéseinkben segítségünkre legyen.

Írásbeli folyamodások a titkári hivatalhoz (Fuchs Mór-u. 2) intézendők.

Oradea, 1931 február hó.

Leitner Lázár

a bekebelezési bizottság elnöke.

Álláskeresés

Alkalmazást keresek. Az igényeim nagyon szerények, éppen a mindennapi megélhetés. Üveg- és porcellán szakmát, üvegezést és keretezést perfektil ismerem. Szükség esetén 10.000— leies óvadékkal is rendelkezem. Bármilyen alkalmazást betöltenék, szombat és ünnepnap megtartásával. — Cim a kiadóban.